

Investigating the Impact of Political Events and Ethnocentrism on Social Cohesion

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Shahla Sohrabi Samireh ¹
Mehrdad Navabakhsh ^{2*}
Zahra Hazrati ³

How to cite this article

Shahla Sohrabi Samireh, Mehرداد Navabakhsh, Zahra Hazrati, Investigating the Impact of Political Events and Ethnocentrism on Social Cohesion, *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2020;4(3):244-257.

1. Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Department of Sociology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: mehrdad_navabakhsh@yahoo.com

Article History

Received: 2020/09/27
Accepted: 2020/12/02

ABSTRACT

Purpose: The main purpose of this study is to investigate the impact of political events and ethnicity on social cohesion in 2019-20.

Materials and Methods: Using the survey method is descriptive and analytical. The statistical population of the study included all male and female citizens aged 15 to 65 years in Andimeshk. According to the population living in the city of Andimeshk (135,000 people) Cochran's formula was calculated to 384 people by simple multi-stage cluster sampling. The data collection tool was a researcher-made questionnaire that measured various dimensions (social cohesion, ethnicity and political events). used.

Findings: The research findings showed that from the perspective of citizens, ethnicity was able to explain 43.2%, political events were able to explain 32.6%, changes in social cohesion. From the citizens' point of view, ethnic groups with a beta coefficient of 0.565 have a more significant relationship than political events with a beta coefficient of 0.566 with social cohesion. From the citizens' point of view, the significance level of the variable of ethnic groups and political events is equal to 0.000, because this value is less than 0.05. There is a significant social relationship.

Conclusion: Considering the positive sign of regression coefficient, it can be said that ethnic groups have a positive and direct relationship with social cohesion.

Keywords: social cohesion, ethnicity, political events, Andimeshk city

بررسی تاثیر رخدادهای سیاسی و قوم گرایی در

انسجام اجتماعی

کلید واژگان: انسجام اجتماعی، قومی گرایی، رخدادهای سیاسی، شهر اندیشک

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۰۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۱۲

*نویسنده مسئول: mehrdad_navabakhsh@yahoo.com

شهلا سهرابی صمیره^۱

گروه جامعه شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی،

تهران، ایران

مهرداد نوابخش^۲

گروه جامعه شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسوول).

زهرا حضرتی^۳

گروه جامعه شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی تاثیر رخدادهای سیاسی و قوم گرایی در انسجام اجتماعی در سال ۹۹-۱۳۹۸ است.

مواد و روش ها: با استفاده روش پیمایش نوع توصیفی و تحلیلی می باشد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه شهروندان مرد و زن واقع در سن ۱۵ تا ۶۵ سال شهر اندیشک انتخاب گردیدند. با توجه به میزان جمعیت ساکن در شهر اندیشک (۱۳۵۰۰۰ هزار نفر) محاسبه فرمول کوکران به تعداد ۳۸۴ نفر با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای و تصادفی ساده صورت گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته است که ابعاد مختلف (انسجام اجتماعی، قوم گرایی و رخدادهای سیاسی را مورد سنجش قرار داده است. از ضریب آلفای کرونباخ (برابر با ۰.۷۹۸) برای محاسبه سازگاری درونی گویه های مربوط به هر شاخص و به عبارتی پایایی پرسشنامه استفاده شد.

یافته ها: یافته های تحقیق نشان داد که از دیدگاه شهروندان قوم گرایی توانایی تبیین ۴۳/۲٪، رخدادهای سیاسی توانایی تبیین ۳۲/۶٪، از تغییرات انسجام اجتماعی را داشت. از دیدگاه شهروندان، گروه های قومی با ضریب بتا ۰/۶۵۸ رابطه معنیدار بیشتری را نسبت به رخدادهای سیاسی با ضریب بتا ۰/۵۶۶ با انسجام اجتماعی دارد. از دیدگاه شهروندان سطح معنی داری متغیر گروه های قومی و رخدادهای سیاسی برابر ۰/۰۰۰ می باشد چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت، متغیر گروه های قومی و رخدادهای سیاسی با انسجام اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.

نتیجه گیری: با توجه به مثبت بودن علامت ضریب رگرسیون می توان گفت گروه های قومی با انسجام اجتماعی رابطه مثبت و مستقیم دارند.

مقدمه

در هر جمع و گروهی اعم از یک قلمرو سرزمینی یا یک اجتماع قومی وحدت، یکپارچگی و انسجام اجتماعی از شروط لازم برای رشد و پیشرفت در تمامی ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تلقی می شود. از این رو می توان گفت، یکپارچگی و انسجام اجتماعی در حکم شیرازه یک جمع متنوع است، که ضمن به رسمیت شناختن تمایزها، تنوعات و تفاوت ها، هماهنگی، وحدت و سازگاری بر نظام اجتماعی حاکم است (۱). انسجام یا همبستگی اجتماعی معمولاً مفهومی را می رساند که بر پایه آن در سطح یک گروه یا یک جامعه، اعضا به یکدیگر وابسته اند و به طور متقابل نیازمند یکدیگر. انسجام اجتماعی همچنین نوعی احساس ارتباط، گرایش و تعامل با دیگران است و منظور از آن «احساس مسئولیت متقابل بین چند نفر یا چند گروه است که از آگاهی و اراده برخوردار باشند». انسجام اجتماعی در این معنا، در واقع احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی است که اعضای جامعه نسبت به یکدیگر دارند (۲). در ایران گروه های قومی و مناطق مختلف جغرافیایی - فرهنگی مختلفی وجود دارد که هر کدام سنت های فرهنگی و احساسات هویتی خاصی دارند که آنها را به عنوان گروه فرعی از جامعه بزرگ تر متمایز می کند. زیرا در ایران مرزهای سیاسی بر مرزهای فرهنگی و اجتماعی منطبق نیست و به همین جهت گروه های قومی، نژادی و مذهبی زیادی را در خود جای داده است (۳). به عبارت دیگر در ایران با گروه های قومی و مناطق مختلف جغرافیایی - فرهنگی روبرو هستیم که بر پایه مشترکات نژادی، زبانی، ادبیات و با حداقل محل سکونت یا سرزمین، سنت های فرهنگی و احساسات هویتی خاصی دارند که آنها را به عنوان گروه فرعی از جامعه بزرگ تر متمایز می کند. در این چهارچوب، باید پذیرفت استان های مختلف ایران امروزی، مجموعه ناهمگونی از اقوام هستند. این گوناگونی و تنوع جامعه ایرانی به انحای مختلف بر امکان و استعداد برقراری انسجام اجتماعی تاثیر گذاشته است. بنابراین، باید پذیرفت که «ما»ی جامعه ایران مجموعه ای از هویت های مذهبی و قومی متنوعی است که گروه های اجتماعی متنوع و متکثری را شکل می دهند و این امر ماهیت فهم سازه مفهومی «تمایز - انسجام» را نشان می دهد (۴).

از عوامل موثر دیگر در انسجام اجتماعی در یک جامعه رخدادهای سیاسی آن کشور است. نظر به اینکه نظام های سیاسی بر پایه اعتماد عمومی و اراده مردم استحکام می یابند، استمرار و اقتدار آنها وابسته به مشارکت مردم است. از این رو مشارکت شهروندان به دامن گستر شدن اعتماد عمومی می انجامد. یکی از اصلی ترین پیامدهای

^۱. Solidarity

درون ساختارهای اجتماعی است (۸). ساختار اجتماعی غالب در شهر اندیمشک، ماهیتی شکننده دارد که به واسطه شبکه های اجتماعی گوناگون نژادی، طبقاتی، مذهبی و جنسیتی شکل گرفته است؛ زیرا تعارضات قومی و نژادی، طبقاتی و جنسیتی از جمله مهمترین عواملی اجتماعی تلقی می شوند که مناسبات اجتماعی در این شهر را تحت تأثیر قرار داده است و نوعی اختلال در تعاملات اجتماعی را در پی داشته است (۹). از این رو انسجام اجتماعی در این شهر نیز به واسطه تعارضات قومی، طبقاتی و جنسیتی تهدید می شود. زیرا مطالعات اکتشافی نگارنده نشان می دهد که در سطح شهر اندیمشک نوعی چند دستگی بین نیروهای اجتماعی وجود دارد. این وضعیت باعث وقوع نزاعهای دسته جمعی و تنش های قومی، تعارضات، ناراضی های اجتماعی و غیره شده است و در قالب تجمعات اعتراضی نیز تجلی یافته است که عاملی برای کاهش انسجام اجتماعی محسوب می شوند.

مسئله تمایزها، تفاوتها و انسجام و یکپارچگی با شدت و حدت بیشتری در غرب و جنوب غربی (مشخصاً نوار زاگرس میانی) کشور خود را نشان می دهد؛ زیرا منطقه مذکور چهار قومیت لر، کرد، لک و عرب را در خود جای داده است. در این شرایط استان خوزستان بویژه موقعیت جغرافیایی و ژئوپلیتیکی شهرستان اندیمشک بیشترین تنوع قومی را دارا است به طوری که مناسبات اجتماعی در این زیست جهان تابع قواعد و هنجارهای عرفی و قومی خود است. در فضاهای انتخاباتی ملی که سرنوشت یک کشور را می سازند در بین احزاب، ایلات و قومهای مختلف این امر به شدت نمایان است. در سالهای اخیر در شهر اندیمشک فضای انتخاباتی ملی در بین قومهای مختلف، فضای یکنواختی دیگر نمی باشد و قوم-گرایی افزایش یافته است و انتخابات تابع احزاب شده و درگیری و مشاجره در بین ایلات و احزاب بالا گرفته است. این موضوع می-تواند از رسانه های داخلی و خارجی نیز تأثیر پذیرد. بدین ترتیب گوناگونی و تمایز قومی فوق الذکر در جامعه ایران و به ویژه مناطق غرب و جنوب غربی، به اشکال مختلف، بر امکان و استعداد برقراری انسجام اجتماعی تأثیر گذاشته است. و با توجه به این که یکی از شاخص های اندازه گیری سرمایه اجتماعی، انسجام اجتماعی است، طبق نتایج پیمایش ملی سنجش سرمایه اجتماعی در سال ۱۳۹۳، در کل کشور ۳۰/۷ درصد و در استان خوزستان ۲۶ درصد از پاسخگویان میزان سرمایه اجتماعی خود را خیلی کم و کم گزارش کرده بودند (۱۰). با توجه به رخدادهای اخیر و فشارهای اقتصادی و اجتماعی که بر جامعه وارد می شود، به نظر می رسد این درصد نیز افزایش یافته است و میزان سرمایه اجتماعی دچار فرسایش شده است. بنابراین آمار مذکور نشان از اهمیت بررسی پدیده انسجام اجتماعی و تحلیل آن در بین اقوام، احزاب و ایلات شهر اندیمشک دارد. تحقیق حاضر با هدف نقش قوم گرایی و رخدادهای در انسجام اجتماعی در شهر اندیمشک پرداخته شده است.

۲- ادبیات

خادمی، حسین و زهرا گل شیری (۱۱)، تأثیر انسجام اجتماعی بر میزان مشارکت روستاییان: مطالعه موردی بخش گندمان، انجام داده اند. داده های این تحقیق برای ۲۵ روستای بخش گندمان از

حضور فراگیر در انتخابات تولید اقتدار و مشروعیت است که ماهیت قدرت را اجتماعی کرده و به استحکام ساخت درونی قدرت می انجامد، از این رو انسجام و همدلی در سایه مشارکتی فراگیر تبلور پیدا می کند (۵). از رخدادهای سیاسی در کشور ما میتوان به انتخابات ریاست جمهوری، نمایندگان مجلس، شورای شهر، خبرگان و ... اشاره کرد. رأی دادن به نوعی سهمین شدن در امور اجتماعی و سیاسی جامعه است که می تواند یاری رسان حفظ وحدت و همبستگی ملی باشد، در مقابل مشارکت نکردن در انتخابات، نوعی بی تفاوتی اجتماعی و عمل نکردن به تعهد شهروندی است و مشارکت با امنیت ملی رابطه ای همبسته دارد چرا که حضور در انتخابات از فاصله گذاری میان مردم و حاکمیت جلوگیری کرده و توطئه دشمنان کشور را برای ایجاد شکاف و گسل میان مردم و حاکمیت از بین می برد. همچنین کشورمان امروز در مقابل یک جنگ همه جانبه اقتصادی قرار دارد و در این عرصه همه ساختارهای یک نظام مورد حمله قرار می گیرد که بهترین رویکرد برای عبور از این شرایط، وحدت و انسجام همه جناحها و جریانات سیاسی است و فرمانداران در این زمینه وظایف برجسته ای دارند (۶).

مسئله تمایزها، تفاوتها و انسجام و یکپارچگی با شدت و حدت بیشتری استان خوزستان خاصه شهر اندیمشک خود را نشان می دهد؛ زیرا منطقه مذکور قومیت های متنوعی را در خود جای داده است. به طوری که بیشترین تنوع قومی (لر، لک، عرب و فارس) و مذهبی (شیعه و سنی) را دارا است. مناسبات اجتماعی در این زیست جهان تابع قواعد و هنجارهای عرفی و قومی خود است. گوناگونی و تمایزات هویتی فوق الذکر در جامعه ایران و به ویژه در جامعه مورد مطالعه، به اشکال مختلف، بر امکان و استعداد برقراری انسجام اجتماعی تأثیر گذاشته است.

بروز تنشها و تعارضات سیاسی - اجتماعی و ضعف انسجام اجتماعی در استان خوزستان گواه بر این مسئله است، نظام تصمیم گیر تاکنون، چندان توانسته است؛ موضوع قومیتها را از وضعیت تهدیدآمیز به فرصت تبدیل کند. چرا که این امر سیاست اجتماعی خاص به خود را می طلبد که نظام برنامه ریز، سیاستگذار و مجری در طی چند دهه گذشته عنایت کافی به آن نداشته است. اهمیت مسأله قومیت در جامعه به حدی است که می تواند امنیت ملی را تضمین و یا تهدید نماید (۷). با توجه به اینکه دولت ها به منظور ادامه حاکمیت خود به دنبال امنیت ملی هستند، بنابراین موفقیت آنها تا حد زیادی به روشها و نحوه ایجاد انسجام و تعامل اجتماعی که در مقابل قومیتها اتخاذ می کنند بستگی دارد. در بسیاری از اجتماعات محلی از قبیل شهر اندیمشک که از یک سو در فرایند تغییر و تحولات نوسازی هستند و از سوی دیگر از گروه های قومی و مذهبی متفاوتی تشکیل شده اند، وابستگی های متقابل و نقش های اجتماعی متفاوتی وجود دارد که این توافقها برای تداوم و ثبات به انسجامی نیاز دارند که حل مسائل اجتماعی و کاهش تنشها را سبب می گردد.

انسجام اجتماعی ناظر بر پیوندها و ارتباطات میان اعضای شبکه های اجتماعی و مبین کنش های معین و مشخصی از کنشگران در

شده است. نتایج تحقیق ایشان نشان داد کشورهای با سطوح بالاتر انسجام اجتماعی دارای عملکرد بهتری بر حسب رشد سطح تولید، سطوح پایین‌تر تورم و بیکاری، درصد پایین‌تر خودکشی، امید به زندگی بالاتر و هم‌چنین سطوح بالاتر مردمی هستند که در طول زندگی خود در راستای کسب تحصیلات سرمایه‌گذاری می‌کنند. فوآ^۲ (۱۶) پژوهشی با عنوان «عقلانیت اقتصادی برای انسجام اجتماعی: شواهد یک کشور مسیحی» انجام داد. ایشان در مطالعه خود به برآورد تطبیقی اهمیت اقتصادی میزان انسجام اجتماعی در ۱۵۵ کشور منتخب پرداخت. برای این منظور، از آخرین داده‌های موجود ۲۰۰ متغیر اجتماعی طی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۵ که از طریق پرسشنامه در موسسه مطالعات اجتماعی گردآوری شده بودند، استفاده نمود. سپس با رویکرد مولفه‌های غیرقابل مشاهده به پردازش و ترکیب داده‌های مذکور پرداخت و اثر شاخص انسجام اجتماعی ب متوسط رشد اقتصادی کشورهای منتخب را برآورد نمود. نتایج مطالعه وی حاکی از اثر مثبت و معنادار انسجام اجتماعی بر رشد اقتصادی بوده است. با عنایت به پیشینه تجربی پژوهش می‌توان گفت، مقوله انسجام اجتماعی بنا به ماهیت آن تحت تاثیر عوامل بسیاری است و کاهش یا افزایش آن پیامدهای گوناگونی را در پی دارد. نوآوری پژوهش حاضر ارائه مدل جامعه شناختی انسجام اجتماعی در شهر اندیمشک و شناسایی تاثیر قوم‌گرایی و رخدادهای سیاسی بر آن است. از این رو حاصل مطالعات نظری و تجربی حاکی از آن است که انسجام اجتماعی تحت تاثیر متغیرهایی از قبیل گروه‌های قومی، طبقات اجتماعی، اجتماعات مذهبی، رسانه‌های اجتماعی و فضای مجازی، رخدادهای سیاسی و... است. در این مطالعه تلاش بر آن است تاثیر رخدادهای سیاسی و قوم‌گرایی در انسجام اجتماعی و تحلیل صورت بندی‌ها، مدل جامعه شناختی انسجام اجتماعی جامعه مورد مطالعه ارائه شود.

چهارچوب نظری پژوهش حاضر رویکرد تلفیقی از نظریه‌های جنسون در انسجام اجتماعی، مایکل هکتر در زمینه همبستگی گروه‌های قومی و نظریه الریش بک در زمینه رخدادهای سیاسی و تاثیرات آن در انسجام اجتماعی است. انسجام، توافق افراد در ارزش‌ها، اعتقادات و هنجارهاست؛ به طوری که فرد خود را جزئی از جامعه بداند و نسبت به آن احساس تعلق کند. انسجام اجتماعی ابعاد زیادی دارد؛ اما بنابر نظر جنسون، انسجام اجتماعی پنج بعد و مشخصه دارد: احساس تعلق / انزوا، برخورداری / محرومیت، مشارکت کردن / عدم مشارکت، به رسمیت شناختن / به رسمیت نشناختن و مشروعیت / عدم مشروعیت. احساس تعلق برحسب ارزش‌ها، اجتماع و هویت‌ها بیان می‌شود. بعد دوم از انسجام اجتماعی به میزان برخورداری افراد از فرصت‌ها مربوط می‌شود. بعد سوم انسجام اجتماعی، مشارکت است؛ بدین معنا که برای تقویت انسجام اجتماعی باید سطح محلی را به رسمیت شناخته شود تا رابطه دیالکتیکی هوشمند بین واحد ملی و تنوع محلی در راستای افزایش انسجام اجتماعی، تقویت گردد. به زعم جنسون اگر در یک جامعه، خواهان انسجام اجتماعی باشیم باید پلورالیسم را یک

شهرستان بروجن با حجم نمونه ۳۹۶ خانوار جمع‌آوری شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که از لحاظ آماری رابطه مثبت و معنی‌داری بین انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی روستاییان وجود دارد. ملکی حمید (۱۲)، همبستگی اجتماعی در گروه‌های قومی: مطالعه موردی استان گلستان انجام داده است. این مقاله نتیجه تحقیقی است که به منظور سنجش میزان همبستگی اجتماعی و بررسی عوامل تهدیدکننده با تأکید بر بیگانگی اجتماعی و تمایلات قومی و همچنین عوامل تقویت‌کننده و نگهدارنده همبستگی و انسجام از قبیل هویت ملی و روابط اجتماعی و فرهنگی در یکی از گروه‌های قومی کشور به روش پیمایشی اجرا و سپس میزان مشاهده شده، در چارچوب امنیت اجتماعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج حاصل، نشان می‌دهد که میزان همبستگی اجتماعی در اثر افزایش تمایلات قومی و بیگانگی اجتماعی، تضعیف و ضریب امنیتی را در جامعه کاهش می‌دهد و گرایش بیشتر به مصادیق و ابعاد هویت ملی و افزایش تراکم و تعاملات اجتماعی و فرهنگی، همبستگی اجتماعی را با جامعه عام، ارتقا و سبب کاهش تمایلات قومی می‌گردد. فرهمند و همکاران (۱۳) پژوهشی با عنوان «مطالعه تطبیقی انسجام اجتماعی بین دو قومیت آذری و کرد (مورد مطالعه: شهرهای سنندج و تبریز)» انجام دادند. نتایج نشان داد که بین انسجام اجتماعی به عنوان متغیر وابسته و عدالت اجتماعی، وسایل ارتباط جمعی، تحصیلات، شغل، درآمد و سن رابطه معنادار وجود دارد. نتایج آزمون T مستقل نیز موید آن است که قوم آذری در مقایسه با قوم کرد، میزان انسجام اجتماعی بیشتری دارد. تحلیل چندمتغیره نیز نشان می‌دهد که متغیرهای عدالت اجتماعی، رسانه داخلی، رسانه خارجی و سن توانسته‌اند ۲۲ درصد از تغییرات میزان انسجام اجتماعی بین دو قوم را تبیین کنند.

روانبخش (۱۴) پژوهشی با عنوان «بررسی تطبیقی میزان انسجام اقشار اجتماعی شمال و جنوب شهر تبریز» انجام داد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد اول میانگین انسجام اجتماعی ساکنان بالای شهر کمتر از میانگین آن در بین ساکنان پایین‌شهر است و دوم این که بین میزان انسجام اجتماعی و سطح سواد، نوع شغل و میزان درآمد رابطه معناداری وجود دارد. به گونه‌ای که گروه‌های متعلق به درآمد پایین و متوسط رو به پایین، مشاغل کارگری و کشاورزی و تولیدی و نیز گروه‌های بی‌سواد و کم‌سواد، از میانگین انسجام بالاتری نسبت به سایر گروه‌های شغلی، درآمدی و سواد برخوردار بوده‌اند.

اکت^۱ و همکاران (۱۵) پژوهشی با عنوان «مقیاس و اعتبار انسجام اجتماعی: یک رویکرد پایین - بالا» به انجام رسانده‌اند. آنها به برآورد و مقایسه شاخص انسجام اجتماعی و هم‌چنین بررسی همبستگی شاخص انسجام اجتماعی با برخی متغیرهای کلان اقتصادی در ۳۹ کشور منتخب اروپا در سال ۲۰۰۸ پرداختند. شاخص انسجام در این مطالعه با استفاده از داده‌های مرکز بررسی‌های ارزش‌های اروپاییان بر مبنای نظرسنجی از شهروندان در سال ۲۰۰۸ در زمینه متغیرهای رفتاری و اجتماعی (اعتماد به نهادها، احساس تعلق و همبستگی، مشارکت سیاسی، مشارکت فرهنگی و اجتماعی) ساخته

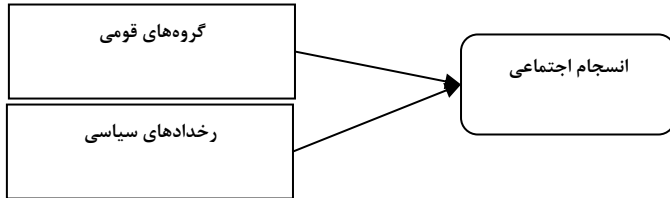
^۲. Foa

^۱. Acket

چنین وجود اجتماعات مذهبی در این شهر تاثیر بسزایی در همبستگی اجتماعی می تواند داشته باشد.

فرضیه های پژوهش

- قومی گرایی بر انسجام اجتماعی در شهر اندیمشک موثر هستند.
- رخدادهای سیاسی بر انسجام اجتماعی در شهر اندیمشک موثر هستند.

مواد و روش ها

رویکرد اصلی تحقیق حاضر اثبات گرایی است. روش پژوهش بصورت پیمایش از نوع توصیفی و تبیینی است. داده های پژوهش با استفاده از پرسشنامه (کمی) گردآوری می شود. جامعه آماری برای این تحقیق شامل کلیه شهروندان مرد و زن واقع در سن ۱۵ تا ۶۵ سال ساکن در شهر اندیمشک است. بر پایه سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهر ۱۳۵ هزار نفر بوده است. با توجه به میزان جمعیت ساکن در شهر اندیمشک (۱۳۵۰۰۰ هزار نفر) محاسبه فرمول کوکران به تعداد ۳۸۴ نفر حاصل آمد که پرسشنامه های پژوهش حاضر در بین آنها توزیع می گردد. شیوه نمونه گیری در بین شهروندان شهر اندیمشک به صورت خوشه ای چند مرحله ای است. شهر اندیمشک را به ۵ نقطه تقسیم نموده سپس از میان مناطق ۵ گانه شهر (شمال- جنوب- شرق- غرب و مرکز) انتخاب شده و پس از آن در هر منطقه با مراجعه به منازل پرسشنامه ها در میان شهروندان شهر اندیمشک توزیع می شود.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته است که ابعاد مختلف (انسجام اجتماعی، قوم گرایی، رخدادهای سیاسی) را مورد سنجش قرار داده است. اعتبار ابزار پرسشنامه از طریق اعتبار محتوا تعیین شده است. همچنین از ضریب آلفای کرونباخ (برابر با ۰.۷۹۸) برای محاسبه سازگاری درونی گویه های مربوط به هر شاخص و به عبارتی پایایی پرسشنامه استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته است که ابعاد مختلف (انسجام اجتماعی، قوم گرایی، طبقات اجتماعی، اجتماعات مذهبی، رخدادهای سیاسی و رسانه های اجتماعی و فضای مجازی) را مورد سنجش قرار داده است.

اعتبار ابزار پرسشنامه از طریق اعتبار محتوا تعیین شده است. برای اطمینان از برقرار بودن اعتبار محتوا، ابزار طراحی شده به ۸ نفر از متخصصان داده شده تا نظر خود را در خصوص مناسب بودن یا نبودن

فضیلت بدانیم. این ایده که مردم با اعتقادات و ارزش های متفاوت در یک جامعه با هم با صلح و صفا زندگی کنند. به عبارت دیگر، باید تمایزات و تنوعات قومی، قوم گرایی و فرهنگی را به رسمیت شناخت. بعد آخر مربوط به نقش حیاتی سازمان ها و موسسات بزرگ مربوط می شود که باید بتوانند مشروعیت را ایجاد و حفظ کنند (۱۷). به عقیده مایکل هکتر، شکاف های قومی از طریق نهادهای بروکراتیک و دولتی تحکیم می شوند (۱۸). بنابراین به زعم هکتر، در یک جامعه، نابرابری و بی عدالتی می تواند انسجام اجتماعی را به نابودی بکشاند و معتقد است که نمونه آن را می توان در تقسیم کار فرهنگی به هنگام توسعه اقتصادی دید. نظریه پردازان دیگری که در خصوص عوامل موثر بر میزان انسجام اجتماعی نظریه پردازی کرده اند می توان به پیر بوردیو^۱، جیمز کلن^۲ و رابرت پاتنام^۳ اشاره کرد که بر این اعتقاد بوده اند که سرمایه اجتماعی، عنصری است که به هر میزان در جامعه ملی افزایش یابد، همبستگی ارتباطی بیشتر تأمین خواهد شد و به تبع آن ضریب انسجام آن ارتقا می یابد. در میان جامعه شناسان معاصر، الریش بک^۴ از مهم ترین صاحب نظرانی است که مفهوم مخاطره را با جامعه و انسجام اجتماعی پیوند داده است. به زعم وی، مفهوم جامعه مخاطره آمیز نشان دهنده مرحله ای تکاملی از جامعه مدرن است که در آن مخاطرات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فردی به طور روزافزون از کنترل نهادهای نظارتی و حمایتی در جامعه صنعتی فرار می کنند. بک در تشریح چگونگی ظهور جامعه مخاطره آمیز معتقد است که درست همان طور که مدرن سازی ساختار جامعه فئودالی را در قرن نوزدهم درهم شکست و جامعه صنعتی را به وجود آورد امروز مدرن سازی جامعه صنعتی را از میان بر می دارد و مدرنیته دیگر شکل می گیرد. بک معتقد است که در غرب فرایند تفرد صورت گرفته است؛ یعنی عامل ها بیش از پیش از محدودیت های ساختاری آزاد می شوند و در نتیجه بهتر می توانند نه تنها خود بلکه جامعه شان را بازاندیشانه بسازند؛ به عبارت دیگر انسان به جای این که تحت تأثیر وضعیت طبقاتی اش باشد کم و بیش راه خود را در پیش می گیرد. انسان حال که تصمیم با خودش است ناگزیر است بازاندیش تر گردد. بک از اهمیت بازاندیشی در مورد روابط اجتماعی در چنین دنیایی دفاع می کند. استدلال محوری وی این است که افراد در جامعه کنونی غربی، در دوره ای زندگی می کنند که به واسطه گسترش تحولات فوق، در حال تغییر و تبدیل از جامعه صنعتی به جامعه مخاطره آمیز هستند. به زعم بک، همزمان با این تغییرات، به خاطر وجود مخاطرات روزافزون، امکان کم شدن انسجام اجتماعی در جامعه وجود دارد اما با اقداماتی که در سطح دولت و نهادهای مدنی صورت خواهد گرفت باید بتوانند از این کاهش جلوگیری کنند. از این رو در جامعه جدید، مسئله مهم، چگونگی کاهش مخاطرات و انسجام اجتماعی یا جلوگیری از آن است (۱۹). باتوجه به نظریه های مطرح شده می توان گفت که در شهر اندیمشک گروه های قومی وجود دارند که این گروه ها می توانند در انسجام اجتماعی موثر باشند هم

^۲. Robert Putnam

^۴. Ulrich Beck

^۱. Pierre Bourdieu

^۳. James Kelman

معمولاً "بر بچه های خود نظارت ندارند. -مردم اینجا تا وقتی که بچه هایشان به درد سر نیفتند به آنها توجهی ندارند. -در اینجا به سختی می توان شخص قابل اعتماد پیدا کرد. -در اینجا خیلی ها به این خاطر با تو دوست اند که چیزی را از تو می خواهند. -اکثر مردم واقعا "اهمیت نمی دهند که چه بر سر نزدیکترین دوستشان می آید. -صمیمیت بین اعضای شهر برای حفظ انسجام آن الزامی است. -وقتی مشکلی در قوم، گروه، محله و شهر محل زندگی ام پیش می آید اعضای آن بایکدیگر منسجم و متحد هستند. - این احساس وجود دارد در مواقع نیاز مالی جامعه می توانند به راحتی از منافع خودچشم پوشی کنند. -در صورت بحران در جامعه، من منافع جامعه را به منافع فردی ام ترجیح می دهم. -برای کمک به بهتر شدن اوضاع محل زندگی و جامعه، احساس تکلیف می کنم. -برای بهبود وضع محله ام، حاضرم از وقت و پولم مایه بگذارم. -خیلی خوب است که مردم جامعه به همدیگر اهمیت بدهند و تنها به فکر کسب و کار خود نباشند. -مردم باید به حقوق دیگران احترام بگذارند و به فرزندان خود آموزش دهند. -من معتقدم روابط میان افراد جامعه باید محبت آمیز و انسان دوستانه باشد. -همه افراد در مقابل قانون برابر هستند بدون اینکه تبعیض باشد. -در صورت تقاضای مسئولین جهت صرفه جویی در مصرف آب و برق و گاز، با آنها همکاری می کنم. -من همیشه به درددلها و مشکلات مردم گوش می کنم. -به ارزشهای اجتماعی موجود در این شهر همه احترام می گذارند. -همه برای داشتن انتظام اجتماعی در این شهر با یکدیگر همکاری می کنند. -داوطلب شرکت درانجام امور شهر خود هستم. -با خویشان و دوستان و همشهری های خود رفت و آمد می کنیم. -به ملاقات بزرگترهای قوم خویش می رویم. -در تصمیم گیری در مسائل شهر مشارکت داریم. از قوانینی که در شهر وجود دارد پیروی می کنیم. -در صورت بروز مشکل در شهر، همه اعضا باید در حل مشکل مشارکت کنند. -در انجام کارهای خود با همشهری های خود مشورت می کنیم. -در تصمیم گیری های مهم شهرمان با هم مشورت می کنیم. -به نظر من کار گروهی و شراکتی اختیار و آزادی را از انسان می گیرد. -در اینجا مردم به یکدیگر حسادت می کنند و چشم دیدن همدیگر را ندارد. -مردم در اینجا افتاده و بی تکبرند. -در اینجا مردم باعث آزار و اذیت همدیگر می شوند. -در اینجا در هنگام بروز اتفاقات، روی زخم آدم نمک می پاشند. -در اینجا مردم خوبی های همدیگر را می گویند. -در اینجا مردم به نصیحت یکدیگر گوش می دهند. -در اینجا مردم به همسایه خود توجهی ندارند. -در اینجا مردم احترام بزرگتر و کوچکتر را تکه می اندازند. -در اینجا مردم در امورات یکدیگر دخالت می کنند. -در اینجا اعتماد بین مردم کم است. -در اینجا مردم بر سر بعضی مسائل با یکدیگر دعوا دارند. -در اینجا بین مردم کینه و کدورت وجود دارد. -در اینجا بین مردم برای رفع مشکلات به یکدیگر کمک مالی می کنند. -در اینجا بین مردم برای رفع مشکلات به یکدیگر کمک فکری می کنند. -در اینجا مردم در فصل کار (کشاورزی) به همدیگر

تک تک گویه ها اعلام دارند و پس از داوری، ضریب CVR از طریق فرمول
$$CVR = \frac{ne - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$
 (منبع پیشین) که در آن N تعداد کل داوران و ne تعداد ارزیابان یا داورانی است که گویه مورد نظر را مناسب می دانند محاسبه شد و آنگاه با جدول حداقل مقدار CVR قابل قبول بر اساس تعداد خبرگان، که مقدار ۷۵٪ برای ۸ ارزیاب یا داور است مقایسه گردید و مقادیر برابر یا بیشتر از مقدار فوق مورد قبول واقع گردید و ۴ گویه ای که نامناسب بودند حذف شدند و میانگین کل CVR ابزار برابر با ۰,۷۹۸، به دست آمد.

متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش:

متغیرهای مستقل تحقیق حاضر تنوع قومی، رخدادهای سیاسی و متغیر وابسته تحقیق انسجام اجتماعی شهر اندیشک است.

تعریف نظری انسجام اجتماعی

انسجام یا همبستگی^۱ اجتماعی معمولاً مفهومی را می رساند که بر پایه آن در سطح یک گروه یا یک جامعه، اعضا به یکدیگر وابسته اند و به طور متقابل نیازمند یکدیگر. انسجام اجتماعی هم چنین نوعی احساس ارتباط، گرایش و تعامل با دیگران است و منظور از آن «احساس مسئولیت متقابل بین چند نفر یا چند گروه است که از آگاهی و اراده برخوردار باشند». انسجام اجتماعی در این معنا، در واقع احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی است که اعضای جامعه نسبت به یکدیگر دارند. این برداشت از انسجام که به برداشت روان شناسان اجتماعی از این مفهوم نزدیک است، آن را عمدتاً به صورت احساس نزدیکی عاطفی با افراد دیگر تعریف می کند. اما به نظر می رسد، انسجام اجتماعی مفهومی فراتر از احساس نزدیکی با ارتباط عاطفی افراد با یکدیگر باشد و در واقع باید چیزی باشد که بر ماحصل این احساس نیز دلالت کند. طبق آنچه عموماً در جامعه شناسی از مفهوم انسجام اجتماعی مستفاد می شود، این مفهوم به درجه یا نوع همگرایی یک جامعه و در واقع، به پیوندها و روابطی که اعضای یک جامعه یا گروه را به یکدیگر مرتبط می سازند، اشاره دارد.

تعریف عملیاتی متغیر انسجام اجتماعی

متغیر وابسته تحقیق حاضر، انسجام اجتماعی است و از طریق شاخص هایی که در پرسشنامه آورده شده است (سوالات ۱ تا ۵۲) سنجیده می شود. گویه ها عبارتند از:

-در اینجا مردم در انجام کارهایشان به همدیگر کمک می کنند. -در اینجا در فکر کسب و کار خودشان هستند. -در این اجتماع به سختی می توان دوستانی واقعی پیدا کرد. -در اینجا اگر کسی بخواهد هم رنگ جماعت نشود مردم او را رسوا می کنند. -احساس می کنم که خیلی به اینجا تعلق دارم. -مردم اینجا خیلی از همدیگر بدگویی می کنند. -والدین به فرزندان خود می آموزند که به حقوق دیگران احترام بگذارند. -خانواده های اینجا

^۱ . Solidarity

کمک می‌کنند. -در اینجا مردم در زمان وقوع حادثه ناخوشایند با یکدیگر همدردی می‌کنند. -در اینجا مردم بیشتر به فکر خودشان هستند و کمتر با یکدیگر رفت-وآمد می‌کنند.

تعریف نظری قوم‌مداری

منظور از میزان قوم‌گرایی همان میزان گرایش یک فرد به مولفه های قومیت خود می باشد. برای بدست آوردن این متغیر ابعاد مختلفی که یک قوم را تشکیل می دهد در نظر گرفته شده است و خصوصاً بر بعد فرهنگی آن تأکید شده است (۲).

در تحقیق حاضر جهت سنجش متغیر مستقل قوم‌گرایی که تاثیر آن بر روی متغیر وابسته یعنی انسجام اجتماعی از طریق شاخص‌هایی که در پرسشنامه آورده شده است (سوالات ۵۳ تا ۶۶) استفاده می-شود. گویه‌ها عبارتند از:

-آدم باید به اعضای قوم و فامیل خود در کار و مشکلات و . . . کمک کند. -آدم باید بیشتر با قوم و خویش خودش ارتباط داشته باشد تا با دیگران. -قوم و خویش آدم است که در روز مبادا به داد آدم می رسد. به نظر من زن گرفتن و دختر دادن به غریبه کار اشتباهی است. به قومیت خودم افتخار می کنم. -آبی که به جویی می ریزد بهتر است به جوی خودی بریزد. -آدم باید بیشتر هوای قوم و فامیل خود را داشته باشد. -داشتن قوم و خویش در ادارات باعث احترام و عزت آدم است. -اگر مسئول جایی بشوم ترجیح می دهم کارکنانم از اقوام نزدیک باشند. -آدم باید در انتخابات مجلس، شورای شهر و . . . قوم و خویش خود را انتخاب کند. -به کسی غیر از قوم و فامیل خود نمی شود اعتماد کرد. -در اینجا در صورت دعوا بین دو فرد از دو طایفه، برخوردهای طایفه‌ای بوجود می‌آورند. -در اینجا در تعیین سامان عرفی خود دارای مشکلاتی هستند. در اینجا بر سر برخی مسائل جزئی بین یکدیگر بحث می‌کنند.

تعریف نظری رخدادهای سیاسی:

به وقایع و اتفاقات مهم سیاسی که در کشور رخ دهد و جامعه را تحت تاثیر خود قرار دهد را رخدادهای سیاسی گویند. در کشور ما وقایع مهم سیاسی عبارتند از : انتخابات ریاست جمهوری، نمایندگان مجلس، شورای شهر، خبرگان، اعتراضات خیابانی، جنبش‌های اجتماعی معلمین، کارگری و ...

یکی دیگر از متغیرهای مستقل تحقیق حاضر رخدادهای سیاسی است که تاثیر آن بر روی انسجام اجتماعی یعنی متغیر وابسته از طریق شاخص‌هایی که در پرسشنامه آورده شده است (سوالات ۸۰ تا ۹۲) سنجیده می‌شود. گویه‌ها عبارتند از: (مشارکت مردم در انتخابات، تعصبات قومی و قبیله‌ای، رقابت و اختلافات سیاسی، اعتراضات اجتماعی، سرکوب مردم و...)

-در زمان انتخابات ریاست جمهوری میزان مشارکت مردم شهر (اندیمشک) بالاست و انسجام اجتماعی خود را حفظ می‌کنند. -در شادی‌ها و ناراحتی‌های جامعه، مردم شهر (اندیمشک) تعصبات قومی و قبیله‌ای خود را کنار گذاشته و با سایر شهرهای کشور هم‌رنگ می‌شوند. -در زمان انتخابات شورای شهر بین نمایندگان و مردمان قوم‌های مختلف شهر (اندیمشک) رقابت و اختلافات بسیاری بوجود می‌آید. -در زمان تحریم‌ها از سوی کشورهای خارجی مردم شهر (اندیمشک) با یکدیگر متحد شده و اعتراضات خود را مطرح می‌کنند. -در زمان ناآرامی‌های داخل جامعه مردم شهر (اندیمشک) انسجام خود را حفظ می‌کنند. -مردم شهر (اندیمشک) در مواقع حساس رخدادهای سیاسی کشور به دور از قوم‌گرایی و تعصبات قومی با یکدیگر تبادل نظر می‌کنند. -مردم شهر (اندیمشک) در صحنه‌های مهم جامعه حضور دارند و با یکدیگر وحدت و انسجام خود را حفظ می‌کنند. -به نظر من دولت و نظام سیاسی کشور اعتراضات مردم نسبت به وقایع و اتفاقات سیاسی را به ناحق سرکوب میکند و این موضوع باعث از هم گسیختگی میشود. -به نظر من دولت و نظام سیاسی کشور نمیتواند انسجام اجتماعی مردم را جلب کند. -به نظر من دولت و نظام سیاسی کشور باعث از بین رفتن انسجام اجتماعی در بین مردم شده‌اند. -به نظر من اتفاقات و رخدادهای سیاسی کشور باعث از هم‌گسیختگی جامعه میشود. -به نظر من سرکوب‌های مردم از سوی نظام حکومتی باعث ایجاد تفرقه در جامعه می‌شود. -به نظر من اتفاقات و رخدادهای سیاسی کشور باعث قوم‌گرایی بیشتر در شهرها می‌شود.

یافته‌ها

وضعیت سن پاسخ‌دهندگان، (۲۴/۲٪) شرکت کنندگان در پژوهش در رده سنی کمتر از ۳۰ سال هستند، (۵۲۳٪) در رده سنی ۳۰-۴۰ سال، (۲۷/۸٪) شرکت کنندگان در رده سنی ۴۰-۵۰ سال هستند و (۲۴/۵٪) در رده سنی ۵۰ سال به بالا بودند. وضعیت جنسیت پاسخ دهندگان، (۳۵/۸٪) شرکت کنندگان در پژوهش زن بودند، (۶۴/۲٪) مرد بودند. وضعیت تحصیلات پاسخ دهندگان، (۲۴/۲٪) شرکت کنندگان در پژوهش دارای تحصیلات در سطح فوق دیپلم و کمتر بودند، (۴۲٪) لیسانس و (۲۲/۵٪) فوق لیسانس و (۱۱/۲٪) دارای تحصیلات در سطح دکترا بودند. وضعیت شغل بیشترین فراوانی مربوط به رده شغل آزاد و کمترین فراوانی مربوط به رده سایر مشاغل بودند.

بررسی وضعیت متغیرهای تحقیق

جهت سنجش وضعیت موجود مولفه‌ها از آزمون t استفاده شده است که خروجی نرم افزار spss در جداول مربوطه منعکس شده است.

جدول (۱): بررسی وضعیت متغیرهای تحقیق با کمک آزمون t تک نمونه

شهروندان					متغیر
حد متوسط = ۳					
سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۰	۳۹۳	۱۴/۲۲۵	۰/۷۰۷	۳/۵	انسجام اجتماعی
۰/۰۰۰	۳۹۹	۲۰/۰۶	۰/۸۴۲	۳/۸۴	قوم گرایی
۰/۳۹۹	۳۹۹	۱/۷۳۱	۰/۳۴۲	۳/۰۸	رخدادهای سیاسی

با اطمینان ۹۵٪ میتوان گفت شهروندان معتقد هستند وضعیت رخدادهای سیاسی در حد متوسط است. بررسی فرضیه های تحقیق فرضیه اول: قوم گرایی بر انسجام اجتماعی در شهر اندیشک موثر هستند.

با توجه به نتایج جدول فوق مشخص می شود مقدار میانگین برای متغیرهای انسجام اجتماعی، قوم گرایی بیشتر از ۳ می باشد و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت شهروندان معتقد هستند وضعیت انسجام اجتماعی، قوم-گرایی بیشتر از حد متوسط است. مقدار میانگین برای متغیر رخداد سیاسی برابر ۳/۰۸ و سطح معنی داری برابر ۰/۳۹۹ می باشد. بنابراین

جدول (۲): معناداری مدل رگرسیون فرضیه اول

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	رگرسیون	
۰/۰۰۰	۲۹۸/۶۰۶	۸۵/۰۴	۱	۸۵/۰۴	شهروندان	
		۰/۲۸۵	۳۹۲	۱۱۱/۶۳۸	باقیمانده	
			۳۹۳	۱۹۶/۶۷۸	کل	

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۲ و مقدار معنی داری بی-ولیو ۰/۰۰۰ به دست آمده است که نشان میدهد معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول (۳): خلاصه مدل رگرسیون فرضیه اول

آماره دوربین واتسون	ضریب تعیین شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
۱/۹۳۶	۰/۴۳۱	۰/۴۳۲	۰/۶۵۸	شهروندان

مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۹۳۶ به دست آمده است که بسیار مناسب است.

نتایج به دست آمده از جدول ۳ نشان می دهد که مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۴۳۲ می باشد. به عبارتی از دیدگاه شهروندان قوم گرایی توانایی تبیین ۴۳/۲٪ از تغییرات انسجام اجتماعی را دارد.

جدول (۴): ضرایب رگرسیون فرضیه اول

سطح معنی داری	آماره t	ضرایب بتای استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		شهروندان
			خطای معیار	بتا	
۰/۰۰۰	۱۱/۱۲۱	-	۰/۱۲۵	۱/۳۹۳	عدد ثابت
۰/۰۰۰	۱۷/۲۸	۰/۶۵۸	۰/۰۳۲	۰/۵۵۱	قوم گرایی

رگرسیونی میتوان گفت قوم گرایی بر انسجام اجتماعی اثر مثبت و مستقیم دارند.

فرضیه دوم: رخدادهای سیاسی بر انسجام اجتماعی در شهر اندیشک موثر هستند.

همانطور که در جدول ۲۱ مشاهده می گردد، سطح معنی داری متغیر قوم گرایی برابر ۰/۰۰۰ می باشد چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت، متغیر قوم گرایی بر انسجام اجتماعی تاثیر دارد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب

جدول (۵): معناداری مدل رگرسیون فرضیه دوم

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	رگرسیون	شهروندان
۰/۰۰۰	۱۸۴/۳۶۲	۶۲/۹۱۲	۱	۶۲/۹۱۲	رگرسیون	
		۰/۳۴۱	۳۹۲	۱۳۳/۷۶۶	باقیمانده	
			۳۹۳	۱۹۶/۶۷۸	کل	

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۵ و مقدار معنی داری پی-ولیو ۰/۰۰۰ به دست آمده است که نشان میدهد معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول (۶): خلاصه مدل رگرسیون فرضیه چهارم

آماره دوربین واتسون	ضریب تعیین شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	شهروندان
۱/۹۴۱	۰/۳۱۸	۰/۳۲	۰/۵۶۶	

را دارد. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۹۴۱ به دست آمده است که بسیار مناسب است.

نتایج به دست آمده از جدول ۶ نشان می دهد که مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۳۲۶ می باشد. به عبارتی از دیدگاه شهروندان رخدادهای سیاسی توانایی تبیین ۳۲/۶٪ از تغییرات انسجام اجتماعی

جدول (۷): ضرایب رگرسیون فرضیه دوم

سطح معنی داری	آماره t	ضرایب بتای استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		شهروندان
			خطای معیار	بتا	
۰/۰۰۰	۴/۱۸۲	-	۰/۲۶۹	۱/۱۲۵	عدد ثابت
۰/۰۰۰	۱۳/۵۷۸	۰/۵۶۶	۰/۰۸۷	۱/۱۷۸	رخدادهای سیاسی

مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی میتوان گفت رخدادهای سیاسی بر انسجام اجتماعی اثر مثبت و مستقیم دارند. تحلیل مسیر: مرحله اول) در این بخش با کمک رگرسیون خطی چندگانه مدل انسجام اجتماعی برازش داده شده است.

همانطور که در جدول ۷ مشاهده می گردد، سطح معنی داری متغیر رخدادهای سیاسی برابر ۰/۰۰۰ می باشد چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت، متغیر رخدادهای سیاسی بر انسجام اجتماعی تاثیر دارد. با توجه به

جدول (۸): معناداری مدل رگرسیون

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	رگرسیون	شهروندان
۰/۰۰۰	۶۸/۱۰۸	۱۴/۵۰۶	۵	۷۲/۵۳	رگرسیون	
		۰/۲۱۳	۲۸۹	۶۱/۵۵۳	باقیمانده	
			۲۹۴	۱۳۴/۰۸۳	کل	

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۸ و مقدار معنی داری پی-ولیو ۰/۰۰۰ به دست آمده است که نشان میدهد معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول (۹): خلاصه مدل رگرسیون فرضیه چهارم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره دوربین واتسون
۰/۷۳۵	۰/۵۴۱	۰/۵۲۳	۲/۰۸۲

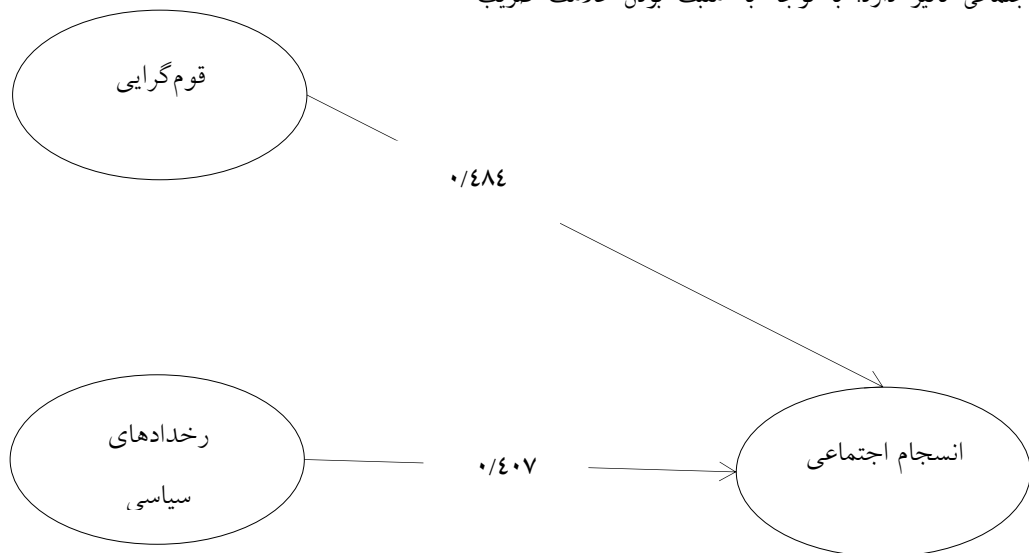
نتایج به دست آمده از جدول ۹ نشان می دهد که مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۵۴۱ می باشد. به عبارتی از دیدگاه شهروندان قوم-گرایی و رخدادهای سیاسی توانایی تبیین ۵۴/۱٪ از تغییرات انسجام شهروندان

جدول ۱۰. ضرائب رگرسیون

شهروندان	ضرائب غیراستاندارد		ضرائب بتای استاندارد	آماره t	سطح معنی داری
	بتا	خطای معیار			
شهروندان	عدد ثابت	۱/۴۹۹	۰/۲۴	۶/۲۴۶	۰/۰۰۰
	قوم گرایی	۰/۵۴۸	۰/۰۵۲	۱۰/۵۳۸	۰/۰۰۰
رخدادهای سیاسی	۰/۴۵۸	۰/۰۶۹	۰/۴۰۷	۶/۶۳۷	۰/۰۰۰

رگرسیونی میتوان گفت قوم گرایی و رخدادهای سیاسی بر انسجام اجتماعی اثر مثبت و مستقیم دارند. با توجه به مقدار ضریب بتا استاندارد شده می توان گفت قوم گرایی با ضریب بتا ۰/۴۸۴ و متغیر رخدادهای سیاسی (۰/۴۰۷)، تاثیر بیشتری را بر انسجام اجتماعی دارد.

همانطور که در جدول ۱۰ مشاهده می گردد، سطح معنی داری متغیرهای قوم گرایی و رخدادهای سیاسی برابر ۰/۰۰۰ می باشد چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت، متغیرهای قوم گرایی و رخدادهای سیاسی بر انسجام اجتماعی تاثیر دارد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب

در این بخش گروه های قومی متغیر وابسته و متغیر رخدادهای سیاسی متغیر مستقل می باشند.

(مرحله دوم)

جدول (۱۱): معناداری مدل رگرسیون گروه شهروندان

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۰/۰۰۰	۸۹/۹۵۶	۲۳/۶۲۷	۴	۹۴/۵۰۸	رگرسیون
		۰/۲۶۳	۳۸۹	۱۰۲/۱۷	باقیمانده
			۳۹۳	۱۹۶/۶۷۸	کل

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۱۱ و مقدار معنی داری پی-ولیو ۰/۰۰۰ به دست آمده است که نشان می‌دهد معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول (۱۲): خلاصه مدل رگرسیون گروه شهروندان

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره دوربین واتسون
۰/۷۷۴	۰/۵۹۹	۰/۵۹۴	۱/۷

نتایج به دست آمده از جدول ۱۲ نشان می‌دهد که مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۵۹۹ می‌باشد. به عبارتی از دیدگاه شهروندان رخدادهای سیاسی توانایی تبیین ۵۹/۹٪ از تغییرات گروه‌های قومی را دارند. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷ به دست آمده است که بسیار مناسب است.

نتایج به دست آمده از جدول ۱۲ نشان می‌دهد که مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۵۹۹ می‌باشد. به عبارتی از دیدگاه شهروندان رخدادهای سیاسی توانایی تبیین ۵۹/۹٪ از تغییرات گروه‌های قومی را دارند. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷ به دست آمده است که بسیار مناسب است.

جدول (۱۳): ضرایب رگرسیون گروه شهروندان

سطح معنی داری	آماره t	ضرایب بتای استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		عدد ثابت
			خطای معیار	بتا	
۰/۰۰۴	۲/۹۳	-	۰/۶۳۳	۱/۸۵۶	عدد ثابت
۰/۰۰۰	۷/۱۹۴	۰/۲۵۳	۰/۰۳۶	۰/۲۵۹	رخدادهای سیاسی

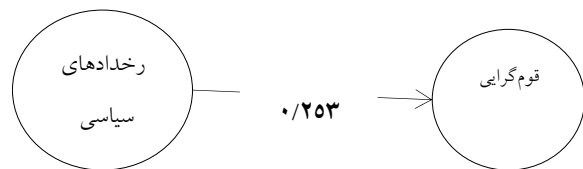
طبق نتایج تحلیل مسیر اثر کل متغیر قوم‌گرایی بر متغیر انسجام اجتماعی برابر ۰/۴۸۴ و اثر کل متغیر رخدادهای سیاسی بر متغیر انسجام اجتماعی برابر ۰/۲۵۳ می‌باشد.

نتیجه‌گیری

آنچه از مباحث نظری جامعه‌شناسی در این پژوهش دریافت شد، پایداری و استمرار حیات اجتماعی و فرهنگی یک جامعه در گرو همبستگی بین اجزا و عناصر سازنده ساختار اجتماعی آن جامعه است. انسجام، توافق در ارزشها و نگرشهاست و در فرایندی اجتماعی متولد می‌شود و محصول کنش عقلانی است. از طرف دیگر انسجام اجتماعی پدیده‌ای نیست که یک بار برای همیشه بررسی شود، بلکه نیازمند بازسازی و بازتولید مستمر است. بر اساس نظریات موجود در زمینه انسجام اجتماعی و با مراجعه به آراء و نظرات اندیشمندان و صاحب‌نظران این حوزه فاکتورهای جامعه‌شناختی قوم-گرایی و رخدادهای سیاسی به عنوان متغیرهای مستقل در رابطه با پدیده انسجام اجتماعی به عنوان یکی از مسائل اجتماعی مهم در بین شهروندان شهرستان اندیمشک مورد بررسی و تبیین قرار

همانطور که در جدول ۱۳ مشاهده می‌گردد، سطح معنی داری متغیر رخدادهای سیاسی برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت، رخدادهای سیاسی بر گروه‌های قومی تأثیر دارد. متغیرها به ترتیب اثر گذاری عبارتند از:

رخدادهای سیاسی (۰/۲۵۳)

شکل (۲) مرحله دوم تحلیل مسیر گروه شهروندان

راهکارهای تقویت انسجام اجتماعی به شرح زیر خواهند بود:
در کشور ما هنوز مناطق مناطقی هستند که نقش بسزایی در حیات کلی جامعه ما دارند و تقویت مؤلفه‌های فرهنگی اجتماعی از جمله انسجام در این مناطق به تقویت انسجام در کل جامعه کمک می‌کند. بنابراین لازم و شایسته است که توجه و همت مسئولین و برنامه‌ریزان جلب گردد.

پژوهش فوق متضمن و دربرگیرنده نکات و نتایجی است که میتواند به عنوان الگو و راهنمایی عملی برای برنامه‌ریزی‌های مسئولین استان در رابطه با چنین جامعه‌ای مورد توجه و تأکید قرار بگیرد. این نتایج و نکات را چنین میتوان برشمرد:

به لحاظ ارتباط میزان انسجام با میزان قومگرایی، ذهن محقق را متوجه این امر میکند که تحقیق مفصلی جهت بررسی میزان قومگرایی و عوامل مؤثر بر آن صورت بگیرد و البته همین امر در تحقیقی دیگر نتایج مثبتی با آسیب‌های اجتماعی نشان می‌داد یعنی هرچه میزان قومگرایی بیشتر باشد به همان اندازه تمایل به یک آسیب خاص وجود دارد لذا این متغیر با توجه به زمینه تأثیر گذاری آن باید تعدیل شود هرچند در این تحقیق به افزایش درجه انسجام در مناطق شهری اندیشمک کمک می‌کند به هر طریق نیازمند تحقیق بیشتر می‌باشد تا کارکردها و دژکارکردهای آن مشخص شود.

۱. اقدام برای تسهیل‌گری کنش‌های اجتماعی و رفع تمامی موانع سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در جهت هر نوع کنشگری اجتماعی زاینده و مثبت.

۲. تقویت «جامعه مدنی» فعال و سازنده تا نیروهای اجتماعی به ویژه گروه‌های سنی نوجوان و جوان بتوانند در قالب جامعه مدنی به کنشگری پرداخته و زمینه‌های لازم برای تقویت همبستگی و انسجام اجتماعی را فراهم سازند.

۳. حمایت نهادهای مدنی و رفاهی از افراد و گروه‌های ناتوان جامعه تا از این طریق «اعتماد متقابل» در سطوح خرد و کلان جامعه ارتقاء یابد.

۴. تقویت پیوندها و تعاملات اجتماعی در سطوح خرد و کلان اعم از روابط فردی و نهادی. از آن رو که در حال حاضر شاهد نوعی گسست و یا تضعیف در این تعاملات هستیم که مانع بزرگی برای حفظ و تقویت سرمایه اجتماعی محسوب می‌شود.

۵. جلوگیری از بروز هر گونه ناامیدی، دلزدگی، از خود بیگانگی و بی‌تفاوتی اجتماعی که زمینه‌های تضعیف «اعتماد اجتماعی و انسجام اجتماعی» را فراهم می‌کند.

به موازات گسترش امکانات و توسعه مناطق جنوبی کشور، که صرفاً به بهسازی محیط فیزیکی محدود نمیشود و مشتمل برخصیصه‌های مختلف نرم‌افزاری حیات چنین جوامعی اعم از اجتماعی و فرهنگی نیز می‌باشد، مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی این حوزه نیز دگرگون می‌شود. در کشور ما هنوز مناطقی هستند که نقش بسزایی در حیات کلی جامعه ما دارند و تقویت مؤلفه‌های فرهنگی اجتماعی از جمله انسجام در این مناطق به تقویت انسجام در کل جامعه کمک می‌کند. بنابراین لازم و شایسته است که توجه و همت مسئولین و برنامه‌ریزان در جهت توسعه و آبادانی چنین

گرفت و نتایج حاصل از اجرای آزمونهای مختلف آماری بر روی داده‌های جمع‌آوری شده نشان داد که در تحلیل مسیر اثر کل متغیر قوم‌گرایی بر متغیر انسجام اجتماعی برابر ۰/۴۸۴ و اثر کل متغیر رخدادهای سیاسی بر متغیر انسجام اجتماعی برابر ۰/۲۵۳ بود. از دیدگاه شهروندان سطح معنی داری متغیر گروه‌های قومی و رخدادهای سیاسی برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت، متغیر گروه‌های قومی و رخدادهای سیاسی با انسجام اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود دارد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی میتوان گفت گروه‌های قومی با انسجام اجتماعی رابطه مثبت و مستقیم دارند.

در مقایسه با نتایج تحقیقات دیگر میتوان گفت که ملکی حمید، همبستگی اجتماعی در گروه‌های قومی: مطالعه موردی استان گلستان انجام داده است. این مقاله نتیجه تحقیقی است که به منظور سنجش میزان همبستگی اجتماعی و بررسی عوامل تهدیدکننده با تأکید بر بیگانگی اجتماعی و تمایلات قومی و هم چنین عوامل تقویت‌کننده و نگهدارنده همبستگی و انسجام از قبیل هویت ملی و روابط اجتماعی و فرهنگی در یکی از گروه‌های قومی کشور به روش پیمایشی اجرا و سپس میزان مشاهده شده، در چارچوب امنیت اجتماعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج حاصل، نشان می‌دهد که میزان همبستگی اجتماعی در اثر افزایش تمایلات قومی و بیگانگی اجتماعی، تضعیف و ضریب امنیتی را در جامعه کاهش می‌دهد و گرایش بیشتر به مصادیق و ابعاد هویت ملی و افزایش تراکم و تعاملات اجتماعی و فرهنگی، همبستگی اجتماعی را با جامعه عام، ارتقا و سبب کاهش تمایلات قومی می‌گردد. در مقایسه با نتایج تحقیق حاضر میتوان گفت که هر دو تحقیق به یک نتیجه رسیدند. تمایلات قوم‌گرایی باعث کاهش انسجام و همبستگی اجتماعی میشود. هرچه میزان قوم‌گرایی بالاتر باشد، میزان همبستگی و انسجام اجتماعی در جامعه پایین‌تر می‌آید. بنابراین نتایج هر دو تحقیق همسو میباشد. خادمی، حسین و زهرا گل شیری، تاثیر انسجام اجتماعی بر میزان مشارکت روستاییان: مطالعه موردی بخش گندمان، انجام داده‌اند. داده‌های این تحقیق برای ۲۵ روستای بخش گندمان از شهرستان بروجن با حجم نمونه ۳۹۶ خانوار جمع‌آوری شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که از لحاظ آماری رابطه مثبت و معنی داری بین انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی روستاییان وجود دارد. نتایج این تحقیق با تحقیق حاضر در یکسو قرار دارد. در هر دو تحقیق انسجام اجتماعی با مشارکت اجتماعی رابطه مستقیم دارند. ولی تفاوت آنها در این است که تحقیق حاضر متغیر مشارکت اجتماعی را در دل نظریه بورديو در قسمت چارچوب نظری خود بکار گرفته است و به عنوان متغیر جداگانه‌ای نسجیده است بلکه در سوالات پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفته است. نوابخش و همکاران پژوهشی با عنوان «تبیین جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر میزان انسجام اجتماعی در بین روستاییان» انجام دادند. در مقایسه هر دو تحقیق میتوان گفت که هر دو آنها همبستگی اجتماعی را با گرایش‌های قومی سنجیده‌اند و هر دو به یک نتیجه مثبت رسیده‌اند که گرایش‌های قومی در انسجام اجتماعی تاثیرگذار است.

(Case Study: Ahvaz County), Regional Planning Quarterly, Fifth Year, No. 19.

8. Vaziri, Mohammad Javad. (2014), The effect of family cohesion and flexibility on identity formation in the youth of Ahvaz. Journal of Youth Studies, No. 7 and 118.

9. Uncle, Hamed, Saei, Ahmad (2013); The Impact of Social Capital Development on Promoting Social and National Cohesion, Political Science Quarterly, Ninth Year, No. 24.

10. Afgheh, Seyed Morteza and Mansouri, Seyed Amin (2015): Neglect of economic and social resilience, key risks * in implementing the progress model document: A case study of Khuzestan province, Journal: Islamic Economics Studies »Spring and Summer 2016 - No. 24 / ISC (43 Pages - From 347 to 389)

11. Khademi, Hossein and Zahra Golshiri (1398), The effect of social cohesion on the participation of villagers: A case study of Gandman district, Borujen city, Rural and Development Quarterly 1398 No. 1

12. Maleki Hamid (2017), Social Solidarity in Ethnic Groups: A Case Study of Golestan Province, Quarterly Journal of Strategic Studies, Volume 10, Number 35, Spring 2017, pp. 123-148

13. Farahmand, Mahnaz, Saeedi Madani, Seyed Mohsen, Sahandi Khalifa Kennedy, Mahnaz (2015); A Comparative Study of Social Cohesion between Azeri and Kurdish Ethnicities (Case Study: Sanandaj and Tabriz Cities), Iranian Social Issues Review Quarterly, Volume 6, Number 1.

14. Ravanbakhsh, Mohammad Hussein (1396); A Comparative Study of the Cohesion of Social Strata in the North and South of Tabriz, Humanities Quarterly, Volume 1, Number 2.

15. Acket, S., Borsenberger, Dickes, M., P., & Sarracino, F. (2017). Measuring and Validating Social Cohesion: A Bottom-Up Approach. Fonds National de la Recherche, CEPS / Instead Working Paper, 08.

مناطق، صرفاً به بخش‌های فیزیکی آن محدود نشود، چرا که عدم توجه و غفلت از بخش نرم افزاری این مناطق منجر به هدر رفتن تلاش‌های صورت گرفته در سایر بخش‌ها خواهد شد.

ضرورت دارد که برای تکوین پایدار همبستگی اجتماعی، نوعی درک و احساس شهروندی توسط نهادها و سازمان‌هایی چون شهرداری‌ها، مراکز اداری در سطح شهرهای بزرگ، نهادهای رسانه‌ای، فرهنگ‌سراها و انجمن‌های غیردولتی مورد آموزش و توسعه قرار گیرد.

References

1. Mirzakhani, Abdolrahman (2015) A Study of the Relationship between Social Cohesion and Social Prevention of Crime, Quarterly Journal of Social Security Studies, No. 38, Summer 6139, pp. 59-70
2. Nawabakhsh, Mehrdad, Nazari, Javad, Idr, Nabiullah (2009); Sociological explanation of the factors affecting the level of social cohesion among the villagers, Journal of Social Sciences, Islamic Azad University (Shushtar Branch), third year, pre-issue 7.
3. Mousavi, Mir Taher (2017) Social Capital Assessment and Assessment Plan in Iran, Management and Planning Organization and University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran: First Edition.
4. Bramaki Yazdi, Hojjatollah, (1397), Factors Affecting Development: A Case Study of Social Capital, Yas Strategy Quarterly, No. 16, 161-185.
5. Maghsoudi. (1397), Ethnic Developments in Iran, Publication of the Institute of National Studies, Tehran: First Edition
6. Kalantari, Kh. (1397). Concept and criteria of social development. Journal of Political, Economic Information, No. 131-132.
7. Mir Lotfi, Mahmoud Reza, Alavizadeh, Seyed Amir Mohammad, Hedayati Amin, Khorshid (1396); Investigating Social Cohesion in Maintaining Border Security with Emphasis on Ethnic-Religious Diversity

16. Foa, R. (2016), "The Economic Rational for Social Cohesion; A Cross Country Evidence", Paper Presented at the International Conference on Social Cohesion and Development, OECD, Paris, Retrived from <https://www.oecd.org/dev/pgd/46908575.pdf>.
17. Malik, H. (1391). Sociology of social strata and inequalities, Tehran: Payame Noor University.
18. Ahmadi, Hamid (1396); Ethnicity and Ethnicity in Iran: Myth or Reality? Political and Economic Information Quarterly, Eleventh Year, Nos. 115 and 116.
19. Craib, Jan (2003) Classical Social Theory: An Introduction to the Thought of Marx, Weber, Durkheim, Simmel, Translator: Shahnaz Mesiparast, Tehran, Agha Publishing